

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐาน ตามกระทรวงสาธารณสุขเป็นกรณีศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพในการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การทดสอบแบบสัมภาษณ์
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ทำการวิจัยได้ทำการสำรวจกลุ่มประชากรจากข้อมูลสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ว่ามีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐาน ตามกระทรวงสาธารณสุข อยู่ 22 อำเภอ ใน 24 อำเภอ และมีอยู่ 43 กลุ่ม จากข้อมูลพื้นฐานนี้ ผู้วิจัย ได้ใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยพื้นฐานการสุ่มจาก 50% ของอำเภอในจังหวัดเชียงใหม่ และ 25% ของกลุ่มที่มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับการรับรองคุณภาพตามมาตรฐาน กระทรวงสาธารณสุขได้กลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาทำการศึกษาเป็นจำนวน 13 กลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) และการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

ขั้นตอนและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

- ขั้นที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยแบ่งประชากร ออกเป็นกลุ่มตามสถานภาพทางภูมิศาสตร์ โดยให้อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจุดศูนย์กลาง แล้วแบ่งเป็นทิศ เหนือ, ใต้, ตะวันออก, ตะวันตก
- ขั้นที่ 2 เมื่อกำหนดกลุ่มตามทิศได้แล้ว จึงสุ่มอำเภอตามทิศแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก
- ขั้นที่ 3 ตัวอย่างในแต่ละอำเภอจะนำมาสุ่มโดยวิธีการจับฉลาก ซึ่งเป็นการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อเป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย

แบ่งเป็นทิศ	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3
จุดกึ่งกลาง	อ.เมือง	อ.เมือง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียน
ทิศเหนือ	อ.ฝาง อ.เชียงดาว อ.แม่อาว อ.แม่แตง อ.ไชยปราการ อ.แม่ริม	อ.ฝาง อ.แม่แตง อ.แม่ริม	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไจ้ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำ
ทิศใต้	อ.หางดง อ.สันป่าตอง อ.จอมทอง อ.ฮอด อ.คอยเต่า อ.อมก๋อย กิ่งอำเภอคอยหล่อ	อ.หางดง อ.สันป่าตอง อ.จอมทอง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวค กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดงหาดนาค
ทิศตะวันออก	อ.พร้าว อ.คอยสะเก็ด อ.สันทราย อ.สันกำแพง อ.สารภี กิ่งอำเภอแม่ออน	อ.คอยสะเก็ด อ.สันทราย อ.สันกำแพง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวง กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านตาด
ทิศตะวันตก	อ.แม่แจ่ม อ.แม่วาง อ.เวียงแหง อ.สะเมิง	อ.แม่แจ่ม อ.แม่วาง อ.สะเมิง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนอง กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่ง กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วย

ตารางที่ 1 ตารางชั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

จากการสุ่มตัวอย่าง ได้ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุขดังต่อไปนี้

ชื่ออำเภอ	ชื่อกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุข
อ.เมือง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียน	สตรอเบอร์รี่อบแห้ง, สตรอเบอร์รี่อบน้ำผึ้ง, ถัสดำอบแห้ง, ถัสดำอบน้ำผึ้ง, มะเฟืองหยี, มะเฟืองอบน้ำผึ้ง
อ.ฝาง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้	น้ำพริกตาแดง, กถั่วยอบ, มันกัถยาทอด, กถั่วยอบน้ำผึ้ง
อ.แม่แตง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ	ข้าวเกรียบผลไม้, มะม่วงแช่อิ่ม, ใส้เมี่ยง, กระทียมคอง 3 รส, น้ำพริกเผาล้วเหลือง, ข้าวแตนแดงโม, ไข่เค็ม, มะขามแก้ว 3 รส
อ.แม่ริม	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำ	แฮมสตรอเบอร์รี่, ลูกอมสตรอเบอร์รี่, กถั่วยอบเนย, กถั่วยอบ
อ.หางดง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวค	ข้าวเกรียบฟักทอง, มะขามแก้ว 5 รส, กถั่วยอบ, กระทียมฟัก, น้ำพริกตาแดง
อ.สันป่าดอง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง	แฮมท่าโป่ง
อ.จอมทอง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคองหาดนาค	กถั่วยอบเนย, กถั่วยอบเกลือ, ทองคั้น, ทองพับ, น้ำพริกตาแดง
อ.คอยสะเก็ด	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไค้	กระทียมคอง, กระทียมโทนคองน้ำผึ้ง, กระทียมคองน้ำผึ้ง, น้ำพริกตาแดง, ลูกชคอบ, ท้อแช่อิ่ม, ท้อแช่อิ่ม (สี), ท้อคอง, ท้ออบ, บัวยเค็ม, บัวยหวาน, บัวยแช่อิ่ม, กระทียมแช่อิ่ม, เซอริ้แช่อิ่ม, มะม่วงเส้น, ถ้ำโยอบแห้ง, มะเชือเทศแช่อิ่ม, บิงคอง, ลูกถี้แช่อิ่ม, มะม่วงแช่อิ่ม, ลูกไหนดแช่อิ่ม
อ.สันทราย	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวง	ข้าวแตนหน้าปลาแห้ง, กาละแมสตรอโบราณ, ข้าวแตนหน้าหมูหยอง

ชื่ออำเภอ	ชื่อกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุข
อ.สันกำแพง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด	เค้กวนิตา, เค้กใบเตย, เค้กกล้วยหอม, เค้กผลไม้, เค้กเนย, เค้กช็อกโกแลต, แยมโรล, ขนมเบี๊ยะ, ขนมปังไส้เผือก, ขนมปังไส้สังขยา, ขนมปังไส้ถั่วแดง, ขนมปังใบเตย, ขนมปังไส้หมูหยอง, ขนมปังไส้สับปะรด, ขนมปังหวาน, ขนมปังโอวัลติน, ขนมทองพับ, ขนมดอกจอก, พายแหว่, ขนมหน้าแตก, ขนมปังมะพร้าว, ขนมไข่, บราวนี่, พายสับปะรด, พายลูกตาล, พายมะพร้าว, กล้วยฉาบ, ครอบแครง, คุกกี้เม็ดมะม่วงหิมพาน, คุกกี้เนย, ข้าวแตน, คุกกี้ช็อกโกแลตวนิตา, ข้าวเกรียบฟักทอง, น้ำพริกตาแดง
อ.แม่แจ่ม	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนอง	กล้วยตากเมืองแจ่ม
อ.แม่วาง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่ง	ไข่เค็ม
อ.สะเมิง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วย	กล้วยอบสะเมิง
รวม 13อำเภอ	รวม 13 กลุ่ม	รวม 94 ชนิด

ตารางที่ 2 ตารางรายละเอียดผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์การจัดตั้งกลุ่มและการบริหารงานกลุ่ม

ตอนที่ 3 การอบรมการจัดการและการให้คำปรึกษา

ตอนที่ 4 การตลาดและความช่วยเหลือด้านการลงทุนและการตลาด

ตอนที่ 5 การแปรรูปและเทคโนโลยี

ตอนที่ 6 การรับรองคุณภาพอาหารมาตรฐาน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้วิธีการอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน เพื่อสอบถามข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและการบริหารกลุ่ม การใช้เทคโนโลยีในการผลิต ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม การแปรรูปให้ได้รับการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินงาน
2. ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการณ์ (Observation) ในการดำเนินงานการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอย่างใกล้ชิด การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในเรื่องทั่วไปและสังเกตแบบมีส่วนร่วมในประเด็นที่สำคัญต่อวัตถุประสงค์ของงานวิจัยแล้วบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ
3. ใช้อุปกรณ์อื่น ๆ ช่วยในการเก็บข้อมูล เช่น กล้องถ่ายรูป เทปบันทึกเสียง ฯลฯ

การทดสอบแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบแบบสัมภาษณ์ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรง(Validity) กับคณะกรรมการที่ปรึกษาของผู้วิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา(Content Validity) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์ถูกต้อง ก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ในเรื่องลักษณะของกลุ่ม กระบวนการแปรรูปเพื่อให้ได้มาซึ่งการรับรองคุณภาพจากคณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ดำเนินการบริหารกลุ่มการเทคโนโลยีการผลิต ฯลฯ
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน เช่น ขั้นตอนการติดต่อขอฉลากอาหารในการรับรองคุณภาพของผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานสาธารณสุข กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการบรรยายเชิงพรรณนา ใช้วิธีการตีความสรุป โดยนำข้อมูลเชิงรูปธรรม หลากๆกรณีมาสรุปเชิงนามธรรมโดยพิจารณาจากลักษณะที่พบ การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ทำไปพร้อมๆกับการเก็บรวบรวมข้อมูล หากข้อมูลไม่ชัดเจนผู้วิจัยจะเข้าไปศึกษาใหม่เพื่อหาข้อสรุปให้ได้แล้วจึงเขียนผลการวิจัย